

Nr 63.

Af herr **Strömberg**, om särskildt statsbidrag till skolväsendet och fattigvården i Trollhättans kommun.

Statens förvärf af Nya Trollhätte kanalbolags verk och inrättningar har för Trollhättans samhälle varit ur ekonomisk synpunkt af djupt ingripande betydelse särskildt därigenom, att den högst betydande kommunalskatt, som kanalbolaget erlade, helt och hållet bortfallit, enär staten är fri från beskattning.

Att förlusten af kommunens största skatteobjekt skulle för samhällets skattedragande — till hufvudsakligaste delen bestående af arbetare — blifva mycket kännbar var ju att förutse, men i hvilken hög grad detta skulle blifva fallet, särskildt på folkskolans område, hade nog ingen tänkt sig.

Och då de ökade nödvändiga utgifterna för folkskoleväsendet härleda sig från statens verksamhet därstädes, synes statens mellankomst för att lätta denna börda med allt skäl kunna ifrågasättas.

För att belysa hvilken betydelse det förut af kanalbolaget erlagda skattebidraget hade för kommunen må anföras, att under femårsperioden 1900—1904 bolagets fyrktal utgjorde resp. 33,627, 33,513, 29,482, 31,312 och 35,369 alltså i medeltal 32,660 fyrk.

Förutsatt att kanalverket fortfarande har i genomsnitt samma inkomster som under femårsperioden 1900—1904 och att det vore skattskyldigt till kommunen skulle dess andel i skolutgifterna under år 1909 utgjort $32,660 \times 23 =$ kronor 7,511,80, hvilken summa nu måste utdebiteras på samhällets öfriga innevånare och har ytterligare höjt deras beskattning med 3,6 öre pr fyrk.

En i skolorna senast i oktober 1909 verkställd undersökning visar,

att i folk- och småskolorna höstterminen 1909 undervisades 150 barn, vilkas fäder hade anställning vid statens kraft- och kanalverk.

Församlingens utgifter för hvarje barn i folk- och småskolorna belöpa sig enligt 1909 års utdebitering till omkring 53 kronor.

För barnen tillhörande vid kraft- och kanalverket anställda arbetare och tjänstemän utgjorde alltså utgifterna $150 \times 53 =$ kronor 7,950.

Då staten förut beviljat ett extra anslag af 100,000 kronor till Trollhättans dränering och vattenledning motsvarande 25 % af den beräknade kostnaden, synes härmed vara erkänt det principiellt riktiga uti, att staten i någon mån med extra bidrag stöder en kommun, som hotas af ekonomiska svårigheter på grund däraf, att staten förvärfvat sig de förutvarande stora skatteobjekten utan att till kommunen erlägga skatt.

Hvad åter Trollhättans fattigvård angår, har samhället också häri drabbats af utgifter, som kunna sättas i direkt samband med statens arbetare på platsen, och uppenbart är, att ökade utgifter äro att snarast emotse.

Genom Nya Trollhätte kanalbolags öfverlåtelse af sin egendom till staten gick fattigvården förlustig en mycket betydande del af sin inkomst. Sista året bolaget erlade skatt eller år 1905 uppgick dess bidrag i fattigvårdshänseende till kronor 3,536 och 90 öre alltså där en direkt minskning af kommunens inkomster under dessa år af omkring 17,000 kronor.

Då dessutom frågan om, huruvida och i hvad mån staten bör bisträcka kommuner, som på grund af statens befrielse från skattskyldighet kommit under svårt ekonomiskt tryck, af Riksdagen hänvisats till Kungl. Maj:t för utredning, torde däraf framgå, att Riksdagen tidigare erkänt det berättigade uti, att staten i vissa fall lämnar understöd åt kommuner, hvilka staten på grund af sina större intressen måste frånröfva vissa fördelar i skatteafseende.

På grund af hvad jag sålunda anför, hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen måtte på extra stat för år 1911 tillerkänna Trollhättans kommun ett anslag af 7,500 kronor för skolväsendets underhåll, samt 3,500 kronor för fattigvårdsbehof.

Stockholm den 26 januari 1910.

Gustaf Strömberg.